DOMSTOLENS KENDELSE (Anden Afdeling)

1. december 2005 *

I sag C-447/04,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Landesgericht Innsbruck (Østrig) ved afgørelse af 30. september 2004, indgået til Domstolen den 27. oktober 2004, i sagen

Autohaus Ostermann GmbH

mod

VAV Versicherungs AG,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans (refererende dommer), og dommerne R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis og J. Klučka,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: R. Grass,

efter at den forelæggende ret er blevet underrettet om, at Domstolen har til hensigt at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3, andet afsnit,

efter at de parter eller andre, der er nævnt i artikel 23 i Domstolens statut, er blevet anmodet om at fremkomme med deres eventuelle bemærkninger hertil,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 6, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/26/EF af 16. maj 2000 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og om ændring af Rådets direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (fjerde motorkøretøjsforsikringsdirektiv) (EFT L 181, s. 65).

2 Spørgsmålet er rejst under en sag mellem sagsøgeren i hovedsagen, Autohaus Ostermann GmbH (herefter »sagsøgeren«), og sagsøgte i hovedsagen, VAV Versicherungs AG (herefter »sagsøgte«), vedrørende sagsomkostningerne under en sag om behandlingen af et skadeskrav som følge af et trafikuheld.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 18. betragtning til direktiv 2000/26 lyder således:

»Ud over at det bør sikres, at forsikringsselskabet har en repræsentant i skadelidtes hjemland, bør skadelidte have sikkerhed for, at sagen behandles hurtigst muligt. De nationale lovgivninger bør derfor indeholde passende effektive og systematiske økonomiske eller tilsvarende administrative sanktioner — som f.eks. et påbud kombineret med administrative bøder, regelmæssig rapportering til tilsynsorganer, kontrol på stedet, offentliggørelse i den nationale lovtidende og i pressen, suspension af et selskabs aktiviteter (forbud mod at indgå nye aftaler i et vist tidsrum), udpegelse af en særlig repræsentant for tilsynsmyndighederne, der skal kontrollere, at forretningerne føres i overensstemmelse med forsikringslovgivningen, inddragelse af en virksomheds tilladelse, sanktioner over for ledelsen — mod det ansvarlige forsikringsselskab, hvis selskabets repræsentant ikke efterkommer sin pligt til at fremsætte et erstatningstilbud inden for en rimelig frist. Dette er ikke til hinder for,

at der anvendes enhver anden foranstaltning, især i henhold til tilsynslovgivningen, der måtte anses for hensigtsmæssig. For at forsikringsselskabet kan fremsætte et begrundet tilbud inden for den fastsatte frist, kræves det dog, at der ikke er uenighed om ansvaret og de lidte tab og skader. Det begrundede erstatningstilbud bør være skriftligt og indeholde grundlaget for vurderingen af ansvaret og skaden.«

4 Artikel 1 i direktiv 2000/26, som har overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer:

»1. Dette direktiv har som mål at fastsætte særlige bestemmelser for skadelidte, der er berettiget til erstatning for tab eller skade som følge af uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, forvoldt af køretøjer, der er forsikret og hjemmehørende i en medlemsstat.

[...]

2. Artikel 4 og 6 finder kun anvendelse i tilfælde af uheld, der er forvoldt af et køretøj:

a) som er forsikret gennem et etableret forretningssted i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, og

b) som er hjemmehørende i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat.

[...]«

5 Artikel 4 i direktiv 2000/26, som har overskriften »Repræsentant bemyndiget til at behandle skadessager«, bestemmer:

»[...]

6. Medlemsstaterne indfører en forpligtelse belagt med passende, effektive og systematiske økonomiske eller tilsvarende administrative sanktioner, for at sikre, at der senest tre måneder efter den dato, hvor skadelidte fremsatte sit erstatningskrav enten direkte over for skadevolderens forsikringsselskab eller over for den repræsentant, selskabet har bemyndiget til at behandle skadessager:

a) af skadevolderens forsikringsselskab eller dets skadebehandlingsrepræsentant fremsættes et begrundet erstatningstilbud i tilfælde, hvor ansvaret ikke bestrides, og tabet er opgjort, eller

b) af det forsikringsselskab, som erstatningskravet er fremsat over for, eller af dettes skadebehandlingsrepræsentant gives et begrundet svar på de punkter, der er omhandlet i erstatningskravet, hvis ansvaret afvises eller ikke er klart fastlagt, eller hvis skadelidtes tab ikke er endeligt opgjort.

Medlemsstaterne indfører bestemmelser med henblik på at sikre, at der betales renter af det beløb, som forsikringsselskabet tilbyder i erstatning, eller som en domstol tilkender skadelidte, såfremt tilbuddet ikke er fremsat inden for tre måneder.

[...]«

6 Artikel 10, stk. 4, direktiv 2000/26, som har overskriften »Gennemførelse i national ret«, bestemmer:

»Medlemsstaterne kan i overensstemmelse med traktaten opretholde eller vedtage bestemmelser, som er gunstigere for skadelidte end dem, der kræves for at efterkomme dette direktiv.«

Nationale retsforskrifter

7 § 29a i lov om ansvarsforsikring af motorkøretøjer af 19. august 1994 (Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz, BGBl 651/1994, i den i BGBl I, 11/2002, ændrede og offentliggjorte affattelse, herefter »KHVG«) bestemmer:

»1. Forsikringsgiveren eller den skadesbehandlingsrepræsentant, som denne har udpeget i medfør af § 12a i Versicherungsaufsichtsgesetz [lov om tilsyn med forsikringsselskaber] er forpligtet til at fremsætte et erstatningstilbud til den skadelidte tredjemand inden tre måneder efter det tidspunkt, hvor denne har anmeldt skaden til forsikringsgiveren, hvis kravets berettigelse eller størrelse ikke bestrides.

2. Hvis forsikringsgiveren eller dennes skadesbehandlingsrepræsentant bestrider at være forpligtet til at betale erstatning, eller er undersøgelserne med henblik på at fastslå erstatningsansvaret endnu ikke afsluttet inden for den i stk. 1 anførte frist, skal de skriftligt begrunde dette over for den skadelidte tredjemand inden for den i stk. 1 anførte frist.

[...]

4. Hvis forsikringsgiveren eller dennes skadesbehandlingsrepræsentant ikke opfylder forpligtelsen i henhold til stk. 1 og 2, tilkommer der den skadelidte tredjemand lovbestemte morarenter senest fra det tidspunkt, hvor fristen i henhold til stk. 1 udløber.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

8 Den 3. februar 2004 skete der et trafikuheld i byen Innsbruck, hvori var impliceret to motorkøretøjer, som var indregistreret i Østrig. Ejeren af et af køretøjerne fik det repareret hos sagsøgeren, til hvem ejeren overdrog sit krav mod sagsøgte, som er et forsikringsselskab med hjemsted i Wien.

9 Ved skrivelse af 19. februar 2004 fra sagsøgerens advokat blev sagsøgte opfordret til inden den 2. marts 2004 at betale forskellige beløb, nemlig 2 206,39 EUR i reparationsomkostninger, 156 EUR i taksationsomkostninger, 36 EUR i øvrige omkostninger i forbindelse med uheldet samt omkostningerne til sagsøgerens advokat.

10 Da sagsøgte ikke reagerede inden for den indrømmede frist, udstedte Bezirksgericht Innsbruck den 19. marts 2004 efter begæring fra sagsøgeren et betalingspålæg for et beløb på 2 407,39 EUR med 5,5% rente fra den 2. marts 2004. Betalingspålægget blev forkyndt for sagsøgte den 23. marts 2004, som dog nogle dage forinden havde givet instruks om overførsel af det i hovedsagen påståede beløb til sagsøgerens advokats konto, som blev krediteret herfor den 24. marts 2004.

11 Da beløbet i hovedsagen var betalt af sagsøgte, vedrørte påstanden i sagen ved Bezirksgericht Innsbruck alene sagsomkostningerne. Ved afgørelse af 18. juni 2004 tilpligtede denne ret sagsøgte at betale 531,01 EUR i sagsomkostninger med den

begrundelse, at ansvarsforsikringsselskaber efter fast praksis indrømmes en rimelig frist på ca. 10-14 dage til skadesberegningen. Inden for denne frist kunne sagsøgeren således forvente at få dækket sit krav af forsikringsselskabet ved en normal sagsbehandling. Sagsøgtes indsigelse om, at der i henhold til KHVG's § 29a, stk. 1, tilkom denne en frist på tre måneder til skadesberegningen, tog Bizirksgericht Innsbruck ikke til følge.

12 Sagsøgte anlagde herefter sag ved Landesgericht Innsbruck med påstand om forandring af Bezirksgericht Innsbrucks afgørelse, således at beløbet for de sagsomkostninger, sagsøgte skulle tilpligtes at betale, blev fastsat til 404,02 EUR. Subsidiært nedlagde sagsøgte påstand om ophævelse af afgørelsen.

13 Den forelæggende ret har anført, at hovedreglen ifølge §§ 41 ff. i den civile retsplejelov (Zivilprozessordnung, herefter »ZPO«) er, at den part i en retssag, der har tabt sagen, skal erstatte den vindende modpart dennes sagsomkostninger. Ifølge ZPO's § 45 skal sagsøgeren dog, selv om hans krav er berettiget, erstatte sagsøgtes sagsomkostninger, hvis denne ved sin adfærd ikke har givet anledning til sagsanlægget og straks har anerkendt det fremsatte krav.

14 Videre anfører den forelæggende ret, at hvis sagsøgtes opfattelse om, at forsikringsgiver i medfør af artikel 4, stk. 6, i direktiv 2000/26 uanset omstændighederne i det enkelte tilfælde altid har en tremåneders sagsbehandlingsfrist til rådighed, var korrekt, ville sagsøgeren i henhold til ZPO's § 45 være forpligtet

til at betale sagens omkostninger. Hvis sagsøgerens opfattelse derimod er korrekt, dvs. hvis den nævnte bestemmelse i direktiv 2000/26 skal fortolkes således, at skadelidte også kan erklære sit krav for forfaldent på et tidligere tidspunkt og indrømme forsikringsselskabet en rimelig betalingsfrist, som er mindre end tremånedersfristen, må det antages, at sagsøgte har givet anledning til sagsanlægget og derfor må betale sagens omkostninger.

15 Landesgericht Innsbruck har derfor besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 4, stk. 6, i [...] direktiv 2000/26 [...] fortolkes således, at det forsikringsselskab, over for hvilket et krav er rejst, altid råder over en sagsbehandlingsfrist på tre måneder, selv om sagsforholdet er både faktisk og retligt ukompliceret, eller således, at denne frist blot er en »forfaldsregel«, som ikke udelukker, at skadelidte på et tidligere tidspunkt kan fremsætte krav over for forsikringsselskabet ved domstolene efter at have indrømmet dette en »rimelig« betalingsfrist, som ligger inden for tremånedersfristen?«

Det præjudicielle spørgsmål

16 Da Domstolen finder, at besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, har den i medfør af procesreglementets artikel 104, stk. 3, andet afsnit, underrettet den forelæggende ret om, at den har til hensigt at træffe afgørelse ved begrundet kendelse, og opfordret de parter eller andre, der nævnt i artikel 23 i Domstolens statut, til at fremkomme med deres eventuelle bemærkninger hertil.

17 Der er ikke indgivet nogen bemærkninger.

18 Indledningsvis har den østrigske regering rejst spørgsmål om, hvorvidt Domstolen har kompetence til at besvare det forelagte spørgsmål. Den har herved anført, at direktiv 2000/26 ifølge artikel 1, stk. 1, gælder for tab eller skade som følge af uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat. De faktiske omstændigheder i hovedsagen var imidlertid begrænset til Østrig.

19 Hertil bemærkes, at lovgiver i Østrig, som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, ved gennemførelsen af direktiv 2000/26 i national ret har besluttet at behandle rent nationale forhold på samme måde som de forhold, der er omfattet af direktivet.

20 Domstolen har flere gange fastslået, at den er kompetent til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål, der vedrører fællesskabsretlige bestemmelser, i tilfælde, hvor de faktiske omstændigheder i hovedsagen ligger uden for fællesskabsrettens anvendelsesområde, men hvor det følger af national ret, at fællesskabsretten skal finde anvendelse (jf. bl.a. dom af 17.3.2005, sag C-170/03, Feron, Sml. I, s. 2299, præmis 11 og den deri nævnte retspraksis).

21 Der må derfor gives en besvarelse af det forelagte spørgsmål.

22 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 6, i direktiv 2000/26 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national retsforskrift, hvorefter skadelidte kan anlægge sag mod forsikringsselskabet efter at have indrømmet dette en rimelig betalingsfrist, som ligger inden for tremåndersfristen i denne bestemmelse.

23 Sagsøgte er af den opfattelse, at det forelagte spørgsmål bør besvares bekræftende, mens sagsøgeren, den tyske og østrigske regering samt Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber er af modsat opfattelse.

24 Hertil bemærkes, at formålet med artikel 4, stk. 6, i direktiv 2000/26 ikke, som anført af sagsøgte, er at give forsikringsgiveren en rimelig frist til at behandle skaden, men, hvilket fremgår af direktivets 18. betragtning, at give skadelidte sikkerhed for, at sagen behandles hurtigst muligt.

25 Dette formål er i overensstemmelse med det formål om beskyttelse af de skadelidte, der ligger til grund for de direktiver, som direktiv 2000/26 tilsigter at supplere, således som det fremgår af dets 18. betragtning, nemlig Rådets direktiv 72/166/EØF af 24. april 1972 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse (EFT 1972 (II), s. 345), Rådets andet direktiv 84/5/EØF af 30. december 1983 (EFT 1984 L 8, s. 17) og Rådets tredje direktiv 90/232/EØF af 14. maj 1990 (EFT L 129, s. 33), som begge vedrører den indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer (jf. i denne retning

dom af 28.3.1996, sag C-129/94, Ruiz Bernáldez, Sml. I, s. 1829, præmis 18, og af 30.6.2005, sag C-537/03, Candolin m.fl., Sml. I, s. 5753, præmis 18).

26 Det ville være i strid med dette formål om beskyttelse af skadelidte at fortolke tremånedersfristen i artikel 4, stk. 6, i direktiv 2000/26 på den måde, at skadelidte ikke har nogen mulighed for at få forsikringsgiveren til at behandle skadeskravet inden denne frists udløb, selv om sagsforholdet såvel faktisk som retligt er ukompliceret.

27 I øvrigt ville en fortolkning, hvorefter artikel 4, stk. 6, i direktiv 2000/26 er til hinder for en national retsforskrift, som giver skadelidte mulighed for at kræve erstatningen betalt inden en rimelig frist, som er mindre end tremåndersfristen, være i strid med direktivets artikel 10, stk. 4, hvorefter medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaten kan opretholde eller vedtage bestemmelser, som er gunstigere for skadelidte end dem, der kræves for at efterkomme direktiv 2000/26.

28 Det forelagte spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 4, stk. 6, i direktiv 2000/26 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national retsforskrift, som giver skadelidte mulighed for at anlægge sag mod forsikringsselskabet efter at have indrømmet dette en rimelig betalingsfrist, som ligger inden for tremånedersfristen i denne bestemmelse.

Sagens omkostninger

29 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens

omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 4, stk. 6, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/26/EF af 16. maj 2000 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og om ændring af Rådets direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (fjerde motorkøretøjsforsikringsdirektiv) skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national retsforskrift, som giver skadelidte mulighed for at anlægge sag mod forsikringsselskabet efter at have indrømmet dette en rimelig betalingsfrist, som ligger inden for tremånedersfristen i denne bestemmelse.

Underskrifter